

Pohjois-Suomen neuvottelukunta

Suomen rakennerahasto-ohjelman 2021-2027 luonnos ja Itä- ja Pohjois-Suomen esitys pohjoisten harvaan asuttujen alueiden erityistoimiksi

Suomessa valmistellaan työ- ja elinkeinoministeriön (TEM) johdolla rakennerahasto-ohjelmaa vuosille 2021-2027. Valtioneuvoston tasolla ohjelmavalmistelua varten on linjattu mm. että Suomeen (pl. Ahvenanmaa) tehdään yksi rakennerahasto-ohjelma, joka sisältää EAKR- ja ESR+ toimenpiteet. Koko Suomen kattavaan ohjelmaan sisällytetään oma kokonaisuus harvan asutuksen erityistoimille Itä- ja Pohjois-Suomessa. Tätä varten Itä- ja Pohjois-Suomessa on valmisteltu erillinen strategia (ITI eli Integrated Territorial Investments) NSPA-erityismäärärahan käytölle.

TEM on koonnut ohjelmaluonnoksen 3. version aiemman valmistelun ja tammikuussa 2020 toteutetun kommenttikierroksen pohjalta. Luonnos on lähetetty maakunnille 5.2.2019. Itä- ja Pohjois-Suomen valmisteluryhmän ehdotus pohjoisten harvaan asuttujen alueiden ITI-ohjelmaosiksi on toimitettu TEM:lle määräaikaan mennessä 31.1.2020. Valtakunnallisten toimien sisältövalmistelu on käynnissä.

EU:n monivuotisen budjettikehyksen (MFF) ja keskeisten asetusehdotusten käsittely on kesken. Uusi komissio on lisäksi linjannut ilmastotavoitteitaan Euroopan vihreän kehityksen ohjelmassa (Green Deal). Se on Euroopan uusi kasvustrategia, jonka tavoitteena on vähentää hiilidioksidipäästöjä ja luoda samalla uusia työpaikkoja. Koheesiopolitiikkaan on Green Dealin toimeenpanoa varten valmisteltu uutta rakennerahastoa, ns. oikeudenmukaisen siirtymän rahastoa (JTF eli Just Transition Fund), jolla kompensoitaisiin ilmastotoimista alueille koituvaa taloudellista ja sosiaalista haittaa. Komissio on ehdottanut Suomen EU-rahoitussaanneksi ohjelmakaudella 2021-2027 164,8 milj. € JTF-rahoitusta. JTF-rahaston varoihin on lisäksi lisättävä vähintään 1,5 kertaisesti varoja EAKR:stä ja ESR+:sta, eli 247,1 milj. €. Lisäksi rahastoon tulee osoittaa kansallista osarahoitusta. Arvio Suomen kokonaisrahoituksesta JTF:n puitteissa olisi 749 milj. €.

Komissio esittää maaraportissaan helmikuun 2020 lopussa näkemyksensä siitä, miten JTF-rahoitus kohdistuisi Suomen alueille, ja miten sitä pitäisi käyttää. Suomen ohjelmavalmistelun lähtökohdiana on, että JTF-rahasto tulisi osaksi rakennerahasto-ohjelmaa omana toimintalinjanaan. JTF:ään sovelletaan pääsääntöisesti samaa sääntelyä kuin rakennerahasto-ohjelmiin. Rahoituksesta tulee JTF-asetusehdotuksen mukaan tehdä alueelliset siirtymäsuunnitelmat vähintään maakunta-tasolla. Alueelliset siirtymäsuunnitelmat tulisivat osaksi rakennerahasto-ohjelmaa ja ne hyväksyttäisiin samalla komission päätöksellä kuin ohjelma. Alueellisten siirtymäsuunnitelmien valmistelua ei toistaiseksi ole ohjeistettu.

TEM:n tavoitteena on, että komissiolle toimitettava pitkälle valmisteltu luonnos Suomen rakennerahasto-ohjelmaksi olisi valmiina huhtikuun alussa.

Ohjelmaluonnosta ja siihen sisältyvää Itä- ja Pohjois-Suomen ITI-osiota (liitteinä) sekä valmistelutilannetta esitellään kokouksessa.

(Valmistelija: Itä- ja Pohjois-Suomen alueellisen valmistelun pääsihteeri, kehittämisspällikkö Päivi Keisanen, p. 050 431 0605)

Esitys:

Pohjois-Suomen neuvottelukunta merkitsee tiedoksi Suomen rakennerahasto-ohjelman 3. luonnoksen, Itä- ja Pohjois-Suomen esityksen pohjoisten harvaan asuttujen alueiden ITI-ohjelmaosiksi sekä valmistelun tilannekatsauksen. Keskustelussa mahdollisesti esiin nousevat evästyksiset viedään valmisteluprosessiin.

Päätös: